

Vấn đề Biển Đông cũng cho thấy là ASEAN không có khả năng giải quyết tranh chấp lớn

Container chờ bốc dỡ tại cảng Tanjung Priok gần Jakarta (Indonesia). Ảnh chụp ngày 26/07/2012.

REUTERS/Supri

Bất đồng giữa các nước Đông Nam Á trên hồ sơ Biển Đông đã bước vào lúc mà ASEAN đang cố duy trì hình ảnh hiệp định theo mô hình của Liên Hiệp Quốc đây đến năm 2015.

Lưu ý ưu tiên trong lịch sử ASEAN, cuộc họp các Ngoại trưởng của hiệp hội này đã không ra được một thông cáo chung sau cuộc họp thường niên vừa qua ở Phnom Penh, do bất đồng nội

bên và việc giải quyết tranh chấp chủ quyền Biển Đông với Trung Quốc.

Các lãnh đạo chính trị và các giải pháp ASEAN cho rằng bất đồng đó sẽ không ảnh hưởng trực tiếp đến kế hoạch hội nhập kinh tế khu vực.

Nhưng vấn đề là Trung Quốc đầu tư ngày càng nhiều vào ASEAN, tạo ra một ảnh hưởng ngày càng lớn trong khu vực và Bắc Kinh đã khai thác ảnh hưởng này để ngăn không cho các nước Đông Nam Á có một lập trường chung trên vấn đề Biển Đông.

Đông Nam Á hiện được coi là một địa điểm rất hấp dẫn với các nhà đầu tư quốc tế, trong bối cảnh châu Âu đang suy thoái, kinh tế Mỹ đang hồi phục và tăng trưởng đang chậm lại các khu vực khác của châu Á.

Các nhà đầu tư đang rất trông chờ vào kế hoạch của ASEAN trở thành một thị trường và cơ sở sản xuất duy nhất, trong đó hàng hóa, dịch vụ, đầu tư và nhân công trình độ cao được tự do lưu thông. Tuy rằng đã có sự đồng thuận về một số tiêu chí hội nhập kinh tế, nhưng ASEAN lại phải đối đầu với nhiều bất đồng, tranh chấp nội bộ. Ngoài vấn đề Biển Đông, còn có tranh chấp biên giới giữa Thái Lan và Cam Bốt hay và chủ vấn văn hóa giữa Indonesia và Malaysia v. v...

Hơn nữa, đến năm 2015, kế hoạch hội nhập kinh tế sẽ chậm lại một phần, cho nên, những nước thành viên phát triển nhất trong khối ASEAN có thể sẽ phải thúc đẩy hội nhập khu vực theo hai trục, giải quyết Liên hiệp châu Âu đã làm.

Mô hình hai trục này có thể sẽ khiến một số thành viên ASEAN chịu ảnh hưởng mạnh hơn từ Trung Quốc cũng như Hoa Kỳ, vì hai cường quốc này đang tranh giành ảnh hưởng ở châu Á thông qua đầu tư và ngoại giao. Hiện giờ Trung Quốc đã là nước đầu tư hàng đầu ở Cam Bốt và Miến Điện.

Cho dù không có những khác biệt về kinh tế và chính trị, khả năng yếu kém của một số nước thành viên ASEAN cũng đã khiến cho rất khó thực hiện hội nhập kinh tế khu vực. Ngay cả Philippines đôi khi cũng rất vất vả trong việc giải quyết các cuộc họp và thường xuyên ra các quyết định rất chậm.

Thị trường Philippines có nguy cơ rơi vào nhóm các quốc gia kém phát triển nhất gồm Cam Bốt, Lào, Việt Nam và Miến Điện. Bên ngoài này đã được gia hạn thêm thời gian để giải quyết các thu quan.

Đây là cháa khóa cho ASEAN đã đưa ra một cơ chế cho phép « linh động » trong việc thực hiện các cam kết, tức là nước nào chấp thuận sàng cho cam kết nào thì có thể được tạm hoãn thực hiện cam kết đó. Thành ra, chúng ta nhìn thấy sáu nước, trong đó có Việt Nam, đã ký hiệp định với các thị trường đang chờ đợi khoản trợ cấp cuối năm 2011 để thúc đẩy giao dịch đi đến tuyên bố giải, nhưng cho tới nay chỉ có Malaysia và Singapore thực hiện hiệp định đó.

Vấn đề Biển Đông cũng cho thấy là ASEAN không có khả năng giải quyết tranh chấp nội bộ. Khác với Liên Hiệp Châu Âu, ASEAN không có một nghị viện, một cơ quan hành pháp hoặc một tòa án khu vực để ban hành luật và báo động thực hiện luật đó. Hiện giờ ASEAN chỉ có một ban thư ký với quy định hành rất hạn chế.

Còn nhiều thách thức khác đang chờ đón ASEAN, chúng ta nhìn thấy chu kỳ hóa các thị trường hội nhập, mặt khác các ngành công nghiệp đang được báo cáo chi phí chi phí nhân lực và tài chính, đang thị trường bãi bỏ hạn chế các hàng rào còn cần trở lại để giải quyết các nước trong khu vực.